

בסיעתא דשמיא

מז. - נב:

מז.

רבי אלעזר בר רבי שמעון אומר לעולם אינו קדוש עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן.

א. בפשוטו אליבא דראבר"ש מה שמקדש את הלחם היינו רק הזריקה, והשחיטה לא שייכת לקידוש הלחם.

מיהו עיין בהמשך הסוגיא דמבואר שאף אליבא דראבר"ש צריך שיהיה הלחם בשעת השחיטה, וצ"ע טעמא דמילתא ומאחר שרק הזריקה מקדשת את הלחם, מה לי אם יש לחם בשעת שחיטה או לא, ומבואר לכאורה שאף אליבא דראבר"ש הקידוש של הלחם נוצר ע"י השחיטה, ורק דס"ל דלא סגי בשחיטה לחוד ובעינן נמי זריקה ומשום הכי כל זמן שלא היה זריקה לא מתקדש הלחם.

ולפיי"ז בין רבי ובין ראבר"ש ס"ל שבעינן בין שחיטה ובין זריקה בשביל לקדש את הלחם, ורק שפליגי מה הדין כשהיה דבר אחד האם חלה מעט קדושה על הלחם או לא.

ב. והדברים מפורשים ביבמות (קג:): וכעיי"ז בפסחים שמחלוקת רבי וראבר"ש האם שני דברים המתירים מעלים זה בלא זה או לא, דרבי ס"ל ששני דברים המתירים פועלים זה בלא זה, ורבנן ס"ל דשני דברים המתירים אין מעלין זה בלא זה.

עד שיעשה כל עשיותיו.

לא מבואר בגמרא האם בשביל קידוש הלחם בעינן רק שחיטה וזריקה או דכיון שילפינן "מיעשה" זבח בעינן שכל העשיות יהיו לשמה ואף הקבלה צריכה להיות לשמה.

קדוש ואינו ניתר.

א. בפשוטו לפי רבא לא חסר בקדושה של הקרבן, ורק שיש הלכה שלא ניתר ע"י הזריקה, וצ"ע דהא להדיא קאמר רבי דקדוש ואינו קדוש, ומשמע שחסר בעיקר הקדושה.

עוד צ"ע גוף הסברא ואם לא חסר בקדושה של הלחם, מאי טעמא לא ניתר הלחם ע"י הזריקה.

ב. ועיין בחידושי הגרי"ז (סטנסיל וכן בחידושי מרן רי"ז הלוי הלכות תמידין ומוספין) שכתב שלכו"ע יש חסרון בקדושה, מיהו אביי ס"ל שחסר בכל הקדושת הגוף, מיהו רבא ס"ל שלא חסר בקדושת הגוף, ורק שחסר בקדושת קרבן [וכידוע שיסדו בתראי שבכל קרבן יש קדושת הגוף ויש קדושת קרבן] ומשום הכי לא ניתר ע"י הזריקה, שהרי לא התקדש לגמרי בקדושת הקרבן להיות ניתר בזריקה.

ולפיי"ז ניחא לשון רבי קדוש ואינו קדוש, ומשום שלכו"ע חסר בקדושה, וכל המחלוקת הוי רק לענין מה חסר בקדושה, ופשוט.

ג. מיהו עיין ברש"י בפסחים (יג:): שכתב וז"ל ואינו קדוש - ואינו ניתר באכילה, ואף על פי שהכבשים עצמן מותרין, דקיימא לן כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשירין, אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, אינהו הוא דמתאכלי כשלמים בעלמא, אבל לחם כיון דכבשים אין שמן עליהן, דהא לא עלו לשם חובה אלא לשם שלמי נדבה עליהן מי יתירונו עכ"ל, ומבואר ברש"י שאליבא דרבא לא חסר כלל בקדושה של הקרבן, ורק שכיון שפקע מהקרבן שם שלמי עצרת ממילא אין להם שום זיקה ללחם, ואין מי שיתיר את הלחם.

מז:

מאי מדזריקת פיגול קבעה ללחם בפיגול וכו' זריקה שלא לשמה נמי.

לא מבואר מאי מיייתי הש"ס מהתם ומאי שייטא דזריקה שלא לשמה לזריקה של יוצא.

ועיין בקר"א ובגרי"ז שכתבו (בדעת רש"י) שפשיטא ליה לש"ס שכל מה שזריקה מועיל ליוצא היינו רק בדבר שהוא מגוף הזבח, מיהו דבר שאינו מגוף הזבח אם יצא לא מהני ליה זריקה, ומהא דס"ל להך תנא שמועיל זריקה ליוצא מוכח דס"ל שהלחם נחשב כגופיה דזיבחה, וממילא ה"ה שבזריקה שלא לשמה מותר הלחם.

ויש לעיין לפמשנ"ת לעיל שעיקר הטעם שזריקה שלא לשמה לא מתירה את הלחם, משום שכשזורק שלא לשמה נהפך הקרבן לשלמים, וממילא אין לו שום זיקה ללחם, וצ"ע דא"כ מאי מהני מה שהוי מגופיה דזבחה והרי מ"מ כיצד תתיר זריקת שלמים את הלחם, וי"ל.

גן הדסים

חבורת הלכה
"עטרת שמואל ולאה"
 לע"נ הרב שמואל ולאה ח"כ
 והתורה שמואל לימור ז"ל

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"

ברכפלד

חבורת מסכתות ש"ס
"תורת מאיר"
 לע"נ הרב ר' מאיר שטרן ז"ל

חבורת דף היומי
"תורה שלמה"
 לע"נ הרב ר' שלמה ז"ל
 נחום פולק ש"ס ז"ל

קצות ספר

חבורת הלכה
"תורת שלמה זלמן"
 לע"נ הרב ר' שלמה זלמן ז"ל

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"
 חבורת דף היומי בהלכה
"חזון יקותיאל"
 לע"נ הרב ר' יקותיאל ז"ל

חבורת מסכתות הש"ס
"עליית אליהו"
 לע"נ הרב אליהו ז"ל
 ג' רבאן ז"ל

חבורת
ליב הפץ
 כבוד הרב
 קהילת קצות החושן

מהו שיזרוק דמן שלא לשמן להחזיר בשר באכילה.

צ"ע מה יתיר את האיסור לחשוב מחשבת שלא לשמה בזריקה, ואטו משום ריוח שהבשר יהיה מותר באכילה שרי לעבור איסור של מחשבת שלא לשמה. ומצינו דדון שאין איסור במחשבת שלא לשמה כשהקרובין כבר נפסל, וכל האיסור הדאורייתא לחשוב שלא לשמה הוי משום שפוסל את הקרבן, והכא בלא"ה הקרבן פסול (ועיין לקמן מח. ומשנת"ש בס"ד) ועיין.

ת"ר שחט שני כבשים על ארבע חלות מושך שתיים מהם ומניפן והשאר חולין.

מבואר דלראבר"ש יכול להוציא שנים ולפדות אותם והשנים האחרים נחשבים בכלל הקרבן, וצ"ע כיצד יכול לעשות כן, והרי כבר הוזקקו עם שאר הקרבן, ודלמא הנך ב' הוזקקו להיות עם הקרבן וממילא לא יכול להוציאם לחולין.

ועיין בחזו"א שכתב שקודם זריקה יכול לקדש יותר משני חלות ואין חסרון בכך שקדשו יותר מב' חלות ואח"כ יבחר איזה חלות.

מח.

מושך שנים מהם וזורק דמן שלא לשמן שאם אי אתה אומר כן הפסדת את האחרונים וכו' וכי אומרים לאדם חטא כדי שתזכה וכו'.

א. בפשוטו עיקר האיסור בסוגיין היינו האיסור הדאורייתא של "לא יחשב" דמינה ילפינן (זבחים ט: עיי"ש בראשונים) שבמחשבת שלא לשמה יש איסור דאורייתא.

ומבואר לפי"ז שאף בקרבן שכשר ולא עלה לבעלים לשם חובה [כעולה ושלמים] יש איסור של לא יחשב, ולא אמרינן שרק בחטאת ופסח שפסולים שלא לשמה יש את הלאו של לא יחשב, וידוע שבתראי פליגי בהא, ואכמ"ל.

ב. ומבואר שאף שבלא"ה הקרבן לא יהיה כשר לשמה [שהרי לא שייך ד' כבשים לשם כבשי עצרת] אפ"ה יש איסור לחשוב שלא לשמה, וידוע שבר"מ (פסולי המוקדשין פ"ח ה"ב) נראה שהאיסור לחשוב מחשבת שלא לשמה משום שמפסיד את הקדשים, ולפי"ז הכא שבלא"ה הקדשים מופסדים אין איסור של לא יחשב, ומבואר לכאורה לא כן.

ג. מיהו מצינן לדון שאה"נ אין הכא איסור דאורייתא וכל האיסור הכא מד"ס וכמשנ"ת, ואה"נ אם היה איסור דאורייתא פשיטא שלא נימא עמוד וחטא כדי שתזכה, ורק שהכא הוי איסור מד"ס משום הנך טעמי ומשום הכי אמרינן עמוד וחטא כדי שתזכה, ועיין לקמן בס"ד.

וכי אומרים לאדם עמוד וחטא כדי שתזכה.

עיין ברש"י שכתב שתזכה לאכול את השנים, ולא מבואר גדר הזכיה ומה הריוח בהא, ובפשוטו ענינו כדי שהקרובין לא יפסל, מיהו ברש"י נראה שעיקר הנושא כדי שיאכל את השנים, ומשמע שאין הנושא הכשרות של הקרבן אלא ההיתר האכילה שלו, ועיין.

וחכ"א תעובר צורתן ויצאו לבית השריפה ואמאי לימא עמוד וחטא כדי שתזכה.

א. עיין בתוס' (בד"ה חטא בחטאת) שנראה בדבריהם שאף כשהדבר אסור מדאורייתא דנים האם אומרים לאדם חטא כדי שתזכה, וצ"ע טובא כיצד נתייר לאדם לחטוא, ומה יתיר לעבור איסור דאורייתא. [ועיין בשו"ת משיב דבר ח"ב סי' מד מה שדן בהא מכמה דוכתי האם אומרים לאדם חטא כדי שתזכה ואף איהו קאי באיסורים מהתורה].

ויש להוסיף שבכוליה גונא דסוגיין אין לגברא שום איסור או לאו, ורק שיש כאן ריוח כל שהוא לקרבן, מיהו הגברא לא עבר בשום איסור שנימא שמותר לו לעבור איסור אחד כדי לתקן איסור אחר, וצ"ע טובא דא"כ מה יתיר לעבור איסורים בשביל ריוח כל שהוא, וצ"ע.

[והעולם מעיר שמשמע מהכא שמותר לעבור לאוין דאורייתא משום "גדולה עבירה לשמה" ואף בזה"ז, וידוע שהנפש החיים נקט לא כן ואכמ"ל].

ויל"ע לשיטת תוס' מאי מדמי הש"ס סוגיין לזריקת כבשי עצרת והרי שם הוי איסור מד"ס ולא איסור דאורייתא, ויל"ע.

ב. מיהו עיין בקר"א ובשפ"א [ועוד בתראי] שנקטו שכוליה סוגיין איירי באיכא איסור מד"ס לחוד, ורק בהא יש צד שנתיר לאדם לחטוא כדי שיזכה, מיהו באיסור דאורייתא פשיטא שליכא היתר כהאי גונא.

גן הדסים

חבורת הלכה
"עטרת שמואל ולאה"
 לע"נ רב שמואל לואה וליינר ז"ל
 והנהיג שפסול לימנר ז"ל

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"

חבורת מסכתות ש"ס
"תורת מאיר"
 לע"נ הרב ר' מאיר גורן ז"ל

ברכפלד

חבורת דף היומי
"תורה שלימה"
 לע"נ הרב ר' שלמה ז"ל

חבורת הלכה
"תורה שלמה זמן"
 לע"נ הרב ר' שלמה זמן ז"ל

קרית ספר

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"
 חבורת דף היומי בהלכה
"חזון יקותיאל"
 לע"נ הרב ר' יקותיאל ז"ל

חבורת מסכתות הש"ס
"עליית אליהו"
 לע"נ הרב ר' אליהו ז"ל
 ג' תמוז ה'תשנ"ב

חבורת
ליב הפץ
 בבית המדרש
 קהילת קצות החושן

ג. ועיין בתוס' שדנו האם שייך הא לסוגיית הדביק פת בתנור התירו לו לרדותה וכתבו "שאינן לדמות" ולא פירשו דבריהם, ובפשוטו התם הנידון האם מותר לעבור איסור קל כדי להרויח איסור חמור, מיהו הכא שום אדם לא עבר איסור, וכל הנידון האם מותר לעבור על איסור כדי להרויח את הקרבן, ולא שייך כלל הא להא. [ועיין לקמן מההגרי"ס והחזו"א].

והתנן אברי חטאת שנתערבו באברי עולה וכו'.

א. בפשוטו יש איסור דאורייתא להקריב את החטאת שהרי כל שממנו לאישים הרי הוא בכל תקטירו [ולא ס"ל לרבנן שרואים את זה כאילו הם עצים] וצ"ע דא"כ מה המתיר להקריב את זה כדי להקריב את העולה, ואטו יש כאן עשה דוחה לא תעשה [והראשונים דנו מאי טעמא ליכא הכא עדל"ת, מיהו מבואר בסוגיין שפשיטא שלא שייך בהא עדל"ת דא"כ לא שייך הא כלל לסוגיין] וצ"ע דא"כ מה הצד להתיר הא.

והעולם מוסיף דאי נימא שאמרינן עמוד וחטא בלאו כדי שתזכה מאי טעמא בעינן לעשה דוחה לא תעשה, ותיפוק ליה שאף לולי הא אמרינן עמוד וחטא, ועיין בתוס'.

ב. ובפשוטו הביאור שמהתורה אין כאן איסור כלל ומשום שהחטאת התבטלה בעולה [שהרי איירי באברי חטאת שהתערבו בעולה ומשמע שהרוב עולה] והוי איסור מד"ס בעלמא, ומשום הכי דנים האם מתירים איסור מד"ס כדי לזכות, ועיין בשפ"א ובמנחת אברהם שהאריכו בהא.

מיהו עיין בתוס' שמבואר בדבריהם שיש כאן איסור דאורייתא, ואפ"ה מספק"ל לש"ס דשמא מותר לעבור איסור כדי לזכות, ועיין.

עמוד וחטא בשבת כדי שתזכה בחטאת כדי שתזכה בעולה לא אמרינן.

משמעות הדברים דהוי איסור מד"ס, ולענין הא מצינן לחלק לחילוקים הנ"ל ובגדר מה התירו חכמים, מיהו לענין דאורייתא לא מתסבר הא [ויש שהוסיפו שעיקר ההיתר בהא באיסורים מד"ס כיון שיסוד האיסור הוא הרחקה וגזירה, ואם אדרבה בזה יתוקן שבת טפי ממילא לא אסרו חכמים, מיהו כל זה לאותו איסור ולא לאיסור אחר, ודו"ק].

ואם היתה שבת לא יזרוק.

עיין במצפה איתן (ביצה י.) שכתב שיש בזה ב' איסורים איסור מוקצה, שהדם נחשב מוקצה, ויש לדון בהא דלכאורה כיון שצריך לזרוק את הדם כלל לא נחשב מוקצה.

ותו יש כאן איסור מתקן מנא, שהרי ע"י הזריקה מתיר את הבשר באכילה [וכמו הפרשת תרומות ומעשרות] ויש לדון בהא שהרי הוא מקיים את המצוה לזרוק את הדם, ורק שממילא הבשר מותר באכילה, ועיין.

עמוד וחטא בשבת כדי שתזכה בחול לא אמרינן.

א. עיין במקדש דוד (קדשים סי' כה אות ו) שתמה מאי טעמא לא אמרינן שזרוק את הדם כדי שהדם לא יפסל בלינה, וממילא חוטא בשבת כדי לזכות בשבת, וצ"ע.

ב. ועיין בשואל ומשיב (תליתאה ח"א סי' תג) שתמה שהרי אם לא יזרוק את הדם הקרבן יפסל, וממילא השחיטה היתה באיסור, ומאי טעמא לא נימא שיעבור באיסור זריקה כדי לתקן את איסור שבת – דהיינו את השחיטה שנעשתה באיסור, וי"ל.

עמוד וחטא בשבת כדי שתזכה בשבת אמרינן עמוד וחטא בשבת כדי שתזכה בחול לא אמרינן.

א. ידוע מש"כ החזו"א (או"ח סי' לו סקכ"ז ד"ה דינים) שאדם ששכח והשהה תבשיל ע"ג האש מותר לו ליטול אותו כדי לא לעבור על איסור, ואעפ"י שהוא מוקצה.

ותמהו כולי עלמא מאי שנא מהמוצא חמץ בביתו ביו"ט שלא התירו איסור מוקצה משום בל יראה, ומאי טעמא יתירו איסור מוקצה משום איסור שהיה.

וידוע בעולם (ועיין בחשוך חמד פסחים עמוד רמו) שיסוד הדברים עפ"י המבואר בסוגיין שעמוד וחטא בשבת כדי שתזכה בשבת אמרינן, משא"כ עמוד וחטא בשבת כדי שתזכה בחול, ולהכי שרי לעבור על איסור מוקצה משום איסור שבת, ואסור לעבור על איסור מוקצה משום איסור בל יראה.

ב. וידוע מש"כ הגרי"ס שאדם ששכח על האש בשבת קדירה של בשר בחלב אסור לו להוריד את זה בגונא שזה מוקצה, ומשום שאעפ"י שהדביק פת בתנור התירו לו לרדותה היינו משום שהתם שני האיסורים משום שבת, ולהכי התירו איסור מפני איסור חמור, מיהו הכא שאחד האיסורים הוי איסור בשר בחלב

<p>חבורת ליב חפץ בבית המדרש קהילת קצות החושן</p>	<p>חבורת מסכתות הש"ס "עליית אליהו" ליב חפץ אלוטו ור' בן זכמן ור' יצחק געסמאן שליט"א</p>	<p>חבורת דף היומי "חזון יקותיאל" חבורת דף היומי בהלכה "חזון יקותיאל"</p>	<p>חבורת הלכה "תורת שלמה זלמן" ליב חפץ ור' שלמה זלמן אלוטו ור' יצחק געסמאן שליט"א</p>	<p>חבורת דף היומי "תורה שלמה" ליב חפץ ור' יצחק געסמאן שליט"א</p>	<p>חבורת מסכתות ש"ס "תורת מאיר" ליב חפץ ור' מאיר געסמאן שליט"א</p>	<p>חבורת דף היומי "חבורת השותפים"</p>	<p>חבורת הלכה "עטרת שמואל ולאה" ליב חפץ שמואל ולאה חפץ ור' יצחק געסמאן שליט"א</p>
---	--	---	---	--	--	--	---

לא התירו חכמים איסור בשר בחלב משום איסור שבת, וכמו שמבואר בסוגיין שעמוד וחטא כדי שתזכה בשבת אמרינן עמוד וחטא כדי שתזכה בחול לא אמרינן.

ג. ובפשוטו הדברים צ"ע שהכא אין ההיתר כדי למנוע איסורים, אלא משום ריוח כל שהוא שיש [וכמשנ"ת לעיל], ובהא מצינו חילוק האם הוי חטא בשבת כדי לזכות בשבת או חטא בשבת כדי לזכות בחול, מיהו בגונא שיש כאן איסור גמור, ובאים לעבור איסור קל משום איסור חמור, מה לי אם שניהם איסור שבת מה לי אם אחד מהם הוי איסור אחר, והרי מ"מ יש כאן ריוח של מניעת איסור, וצ"ע.

מח:

אף יטמאנה ביד.

א. לכאורה יפלא איזה זכות איכא הכא, ואטו בשביל שלא רוצה להפסיד את יין החולין נתיר לו איסורים, והוא פלא.¹

עוד יל"ע דבפשוטו בס"ד הש"ס לא נחית להך סברא שלא יבדוק אלא וצ"ע טובא דא"כ מה יתיר את האיסור הדאורייתא לטמאות תרומה.

ב. וצ"ל שאף בהו"א ידע הש"ס שאין כאן איסור דאורייתא ומשום שאזיל לאיבוד, ורק דמ"מ יש כאן איסור מד"ס ויש כאן חטא כל שהוא, ומשום הכי אקשי הש"ס שמסתברא שכמו שהקילו באיסורים כדי שירויח האדם את הקרבן הכי נמי הקילו חכמים באיסורים משום הפסד ממון, וע"כ משני הש"ס שהתם לא חשיב כלל חטא, ומשום הכי הקילו.

ויש לציין שלפ"ז נראה שאכתי קאי הש"ס בכך שהפסד ממון הוי "זכות" שהתירו איסור מד"ס משום הא, והוא חידוש גדול, וצ"ע.

פסולים ותעובר צורתן ויצאו לבית השריפה.

א. עיין ברש"י שכתב [בחד פירוש] שהכונה שלא כמצותן היינו שלא לשמה, ומבואר לפי"ז שבשלא לשמה בעינן עיבור צורה, ועיין בשטמ"ק שתמה על כך שהרי שלא לשמה הוי פסולו בגופו, וכל דבר שפסולו בגופו לא בעי עיבור צורה, ומאי טעמא הכא ניבעי עיבור צורה.

ועיין בשטמ"ק שתירץ וז"ל "דפסול שלא לשמן קל הוא שכשר בכל הזבחים ומשום הכיח בעי עיבור צורה" עכ"ל, ולא מבואר כל הצורך והרי בפשוטו יסוד החילוק האם הוי פסולו בגופו או לא היינו האם הקרבן פסול או שרק אי אפשר להקריב אותו מיהו אינו פסול, מיהו כשפסול מאי טעמא יהיה חילוק האם הוא פסול קל או פסול חמור, ועיין.

ב. מיהו עיין בחידושי הגרי"ז שכתב שתלוי בסוג הפסול של שלא לשמה, ואה"נ בחטאת שפסולה שלא לשמה לא בעינן עיבור צורה כיון שהוי פסולו בגופו והקרבן נפסל, מיהו כבשי עצרת לא נאמר בהם פסול שלא לשמה כחטאת, ורק שילפינן מהיקש לחטאת ששלא לשמה לא עולה לבעלים וממילא פסול כיון שאין מה לעשות איתו, מיהו אין זה פסול הגוף ומשום הכי לא חשיב פסולו בגופו.

תנא דבי לוי דמקיש להו וכו'.

משמע שהוי נידון כללי, ואעפ"י שלכאורה הנידון הוא פרטי למה להקיש אותו, ועיין בשפ"א שהעיר כן.

מט.

כבשי עצרת ששחטן לשום אילים כשרים ולא עלו לבעלים לשם חובה.

א. בפשוטו הטעם שלא עלו לבעלים לשם חובה משום שנחשב שחשב בזה מחשבת שלא לשמה, וצ"ע טובא שהרי שחט כבשי עצרת לשם כבש עצרת ומה לי אם טעה בסוג הקרבן.

¹ ועיין בשו"ת דבר יהושע (ח"ג סי' 1) שכתב וז"ל נראה לפי"מ דאמרי' במנחות מ"ח דפריך אהא דאמרי' שם דבתרי מילי לא אמרי' עמוד וחטא בשביל שתזכה מהא דתנן חבית של תרומה שנשברה בגת העליונה ובתחתונה חולין תמאין רא"א תרד ותטמא ואל יטמאנה ביד ור' יהושע אומר אף יטמאנה ביד אלמא אמרי' לי' חטא בתרומה כדי שתזכה בחולין שלא יפסידו מחמת עירוב תרומה טמאה ומשני שאני התם דלטומאה קאזלי וליכא איסור לטמאות התרומה עכ"ד הגמ' הרי מבואר דאפי' בשביל זכות שלא ילכו חולין לידי איבוד נמי חשיב זכות. חולין ומכאן הבאתי ראי' למה שנסתפק בתשו' שב יעקב אי הצלה מפסידא הוי כמצוה שלא גזרו בו משום שבות.

ומצינו בזה מחלוקת אחרונים דהערוך השולחן (העתיד פסולי המוקדשין סי' קנ אות כד) כתב וז"ל כשם שיש פסול בשלא לשמה של שם הקרבן כמו כן יש פסול אפילו כששחטו לשם הקרבן שהביא אלא שלא לשם בהמה זו שהביא אלא לשם בהמה אחרת, והפסול הוא שבשאר קרבנות לא עלו לשם חובה ובפסח וחטאת פסולים לגמרי עכ"ל, והוכיח זה מסוגיין.

[ועיי"ש שהסתפק האם הך דינא דוקא בגונא שהמין השני פסול לקרבן, וכסוגיין שאיל פסול לשלמי עצרת, מיהו כששניהם כשרים לקרבן וכגון ששחט כבש לעולה וסבור שהוא איל לא מיפסל או שאף בכהאי גונא מיפסל שלא לשמה, ועיי"ש מש"כ בהא].

והדברים מחודשים טובא שהרי שחט את הקרבן לשם הדין שלו, ומה לי שטעה איזה מין הקרבן, ומשמע שכל מין ומין חולק שם קרבן לעצמו, והדברים מחודשים.

ב. מיהו רוב האחרונים (עיין שפ"א ובמקדש דוד לג א וכן בליקוטי הלכות זבחים ג: מדפי הספר ד"ה כבשי עצרת) נקטו שכונת סוגיין ששחט את זה לשם אילים של עולה, והשלא לשמה הכא היינו ששחט שלמים לעולה, מיהו אם טעה רק בסוג המין של הקרבן לא חשיב שלא לשמה, והקרבן כשר ועולה לבעלים.

מסתברא מילתיה דרב בכסבור אילים ושחטן לשם כבשים שהרי כבשים לשם כבשים נשחטו.

משמע שרבה בר בר חנה ס"ל שאף בכהאי גונא פסול, וצ"ע טובא טעמא דמילתא והרי שחט שלמי עצרת לשם שלמי עצרת, ושחט כבשים לשם כבשים, ומה לי שהיה סבור שהם אילים, ועיין בשפ"א ובקר"א שתמהו כן, וצ"ע.

עקירה בטעות הוי עקירה ורבה אמר עקירה בטעות לא הוי עקירה.

א. יל"ע שהרי בכל התורה כולה קיי"ל שדבר שנעשה בטעות לא מהני מידי, ואין שום חלות שחלה בטעות, ומאי טעמא הכא פליגי בהא.

ובפשוטו הביאור שכל הטעם שחלות בטעות לא חלה, שדעת בטעות אין לה כח לקבוע מידי, מיהו הכא לא דנים כלל על קביעה וכדו' וגוף המחשבה היא הפוסלת, ומשום הכי אף בטעות יש לזה שם של מחשבה.²

ב. ובפשוטו אידך מ"ד פליגי בהא גופא, וס"ל שאף כשדנים על גוף המחשבה בטעות חסר בשם מחשבה, ומשום הכי לא מהני בטעות.

מיהו עיין בחידושי רבי אריה לייב (סי' ד) שכתב שאידך מ"ד פליגי בהא גופא וס"ל שמחשבת שלא לשמה לא הוי מחשבה הפוסלת אלא הוי קביעה בדבר שקובע שאינו לשמה, ומשום הכי ס"ל שבטעות לא מהני וככל התורה כולה.

ולפי"ז המחלוקת הכא בגדר שלא לשמה האם הוי מחשבה הפוסלת או שהוי מחשבה הקובעת ככל התורה כולה.

ג. ויל"ע דהא השי"ס מדמי לה לכהנים שפיגלו במקדש, והתם הוי מחשבת פיגול שלכו"ע הוי מחשבה הפוסלת, ומשמע שאף בהא פליגי האם יש שם של מחשבה לדבר שנעשה בטעות.

מיהו יש לציין שאף שרש"י הכא ס"ל "שכהנים שפיגלו במקדש" הכונה פיגול ממש, מיהו ברש"י בב"ק (ה.) נראה שהבין שהך ברייתא איירי בשלא לשמה, ולפי"ז מצינן למימר כביאור הגרא"ל.

ד. ויש לדון נפק"מ מכל זה האם שייך לעשות תנאי לענין מחשבת שלא לשמה, ובפשוטו תליא בהא דאם עיקר המחלוקת הכא כיצד לדון מחשבת שלא לשמה האם כקביעה על הדבר או כמחשבה בעלמא, א"כ יש לדון שהך מחלוקת הוי גם לענין תנאי [ויש לדון בהא ואכמ"ל] מיהו אם לכו"ע גדר מחשבת שלא לשמה הוי כמחשבה הפוסלת, ורק שפליגי האם יש שם של מחשבה כשהוי בטעות, א"כ מצינו למימר שתנאי לכו"ע לא יחני, שהרי אין זה כלל קביעה והחלה אלא מחשבה בעלמא, ודרו"ק.

אילימא דידע דחטאת היא וקא מחשב בה לשם שלמים וכו'.

א. עיין ברש"י שמשמע מדבריו שעיקר הפסול הכא משום פיגול, ותמהו האחרונים טובא שהרי כיון שחשב בזה לשם שלמים א"כ הקרבן פסול לגמרי מדין שלא לשמה, וא"כ נחשב שלא קרב המתיר כמצותו ואין בזה דין פיגול.

ובאחיעזר (ח"ב יו"ד סי' ד) ובמקדש דוד (קדשים סי' לג אות א) הוכיחו מהכא שלענין שלא לשמה לא סגי בכך שדעתו עבור קרבן אחר, וצריך שיחשוב להדיא שיהיה לשם הקרבן השני, והכא שלא חשב לשם הקרבן השני, אלא ששחט בסתמא וסבור שהוא שלמים לא נפסל משום שלא לשמה.

² ויש לדון בהא לענין מחשבה במצוות וכוונה שהתם נמי לא הוי דעת המחילה חלות, ויל"ע מה הדין בטעות.

מיהו יש לעיין דכל זה רק להך גיסא דהש"ס דאיירי בסבור שלמים ושחט לשם שלמים, מיהו להך גיסא שאיירי בסבור חטאת היא ושחט לשם שלמים, א"כ חשב להדיא שלא לשמה ומאי טעמא חל על זה דין פיגול.

ב. ועיין באחיעזר שכתב להוכיח מהכא כהשיטה ששלא לשמה בעי דיבור, ולהכי הכא שלא אמר להדיא ששחט לשם שלמים, ורק אמר ששחט על דעת לאכול את זה שני ימים ולילה אחד לא חל על זה פסול שלא לשמה וחל על זה רק פסול פיגול.

מיהו עיין בחזו"א שנראה בו שמשכחת לה בגונא שהאדם התכוין שהקרבתו יהיה שלמים, מיהו בשעת השחיטה לא חשב כלל בענין קדושתו וחשב רק בענין זמן אכילתו, ומשום הכי נפסל משום פיגול ולא נפסל משום שלא לשמה, ועיין קר"א.

ובאומר מותר.

צ"ע דמ"מ כיון שהוא טעה אין מחשבתו מחשבה, ומאי טעמא נפסל משום פיגול.

ועיין בעונג יו"ט (סי' יא) שרצה להוכיח מהכא שלטעות בדין אין שם טעות, ואעפ"י שכל טעות מבטלת את הדעת, מיהו כל זה בטעות בדין מיהו טעות במציאות לא מבטלת את הדעת.

מיהו יש לדרון טובא דהכא אין זה כלל משום שבעינין דעת וככל התורה כולה, אלא ענינו משום שמחשבה בטעות חסר בכל המחשבה שלה, ולפי"ז כל זה שייך בטעות בעיקר המחשבה, מיהו בטעות בדין לא חסר בכל המחשבה, וממילא לא נחשב טעות ולכו"ע הוי פיגול.

לעולם דאית להו ולקדם ודקא קשיא לך שלא יהא דבר קודם למצוה בעלמא.

יש לציין שהך דינא הוי נפק"מ לדינא בזה"ז, שכתב השו"ע (או"ח רפו סעי' א בהג"ה) שאם הקדים תפילת המוסף לתפילת שחרית יצא, וכתב שם הגר"א שהמקור להא מסווגיין שמבואר שאם הקדים מוסף לתמיד יצא, והכי נמי אם הקדים מוסף לשחרית – שהוא כנגד תמיד, יצא.

אמר ר"ש וכולה היתה קריבה בין הערבים.

צ"ע טובא טעמו של ר"ש והרי לכאורה קטורת של הבוקר וקטורת של בנין הערבים הוי ב' מצוות שלא שייכי להדדי, והוי ב' קרבנות, ומאי טעמא כשלא הקריבו בבוקר יקריבו כולה בין הערבים [ואף שלענין חביתי כה"ג מצינו כן כדלקמן, מיהו התם שאני שהוי קרבן אחד שמתחלק הקרבתו לשנים, מיהו הכא שהוי ב' קרבנות מאי טעמא נימא שאם לא הביא בבוקר שיביא בין הערבים].

ועיין בחזו"א (סי' לד סק"א) שתמה בזה וכתב שצ"ל שר"ש קיבל שיש הלכה להקריב מנה בכל יום, וצ"ע. [ולפי"ז אין זה השלמה לקטורת של שחרית אלא שהקטורת של בין הערבים ככהאי גונא דינה ממנה ולא מפרס ודו"ק]. ד.

שאינ מחנכין את המזבח אלא בתמיד של שחר וכו'.

בפשוטו חינוך המזבח היינו בזמן בנין בית המקדש, ולפי"ז כל דינא דמתני' הוי רק פעם אחת בימי שלמה ופעם אחת בימי עזרא.

מיהו עיין במנ"ח (מצוה תא) שהסתפק בכל גונא שנפגם המזבח פגימה הפוסלתו האם בעי חינוך המזבח או לא, וכגון בהך עובדא שרגמוהו כל העם באתרוגיהן ונפסל המזבח דבעי חינוך המזבח, ואף עלה שייך דינא שאין מחנכין את המזבח אלא בתמיד של שחר, ועיין בחזו"א שדן בהא.

ולכאורה צדדי הספק דשמא כל מה שצריך חינוך המזבח היינו לקדש את המזבח בקדושת מזבח, מיהו הכא כבר חל על הדבר קדושת מזבח אלא שהוא פסול, וממילא ליכא דין לקדש אותו.

ולא את המנורה אלא בשבעה נרותיה בין הערבים.

מצינו חידוש גדול מאד בחזו"א (מנחות סי' ל סק"ח) שכל מה שמבואר שהדלקת הנרות לאו עבודה וזר שעשה כן פטור עליה, היינו רק בהדלקה של כל יום ויום ומשום "שהרצון להעלות נר תמיד [אינו] אלא מפני מצות הטבה בכל יום ע"כ צריך להדליקה בכל יום, אבל כל הדלקת היום היינו המשך הדלקה ראשונה אבל הדלקה ראשונה מצוה".

והיינו שפעם ראשונה שמדליקים את המנורה וכמתני' שמחנכין את המנורה בפעם הראשונה שמדליקים אותה הוי עבודה לכל דבר, וזר שעשה כן חייב עלה, וכל מה שמבואר שהדלקה לאו עבודה היינו בהדלקה שבכל יום שאינו אלא המשך של ההדלקה הראשונה, ועיין.

ולא את המנורה אלא בשבעת נרותיה בין הערבים.

א. הראשונים נחלקו האם מצות הדלקת המנורה היתה פעמים ביום פעם אחת ביום ופעם אחת בלילה, או שהדלקת המנורה היתה רק בלילה, וביום היה רק מטיב את הנרות ומדשן אותם להדלקה של בין הערבים (עיין ר"מ תמידין פ"ג הי"ב וכס"מ שם ושו"ת הרשב"א ח"א סי' ט).

והנה להך גיסא שאף בבוקר מדליקים את הנרות נחא מאי קמ"ל מתני', מיהו לשיטת הרשב"א ושאר הראשונים שרק בלילה הדליקו את הנרות א"כ פשיטא שחינוך המנורה היה רק בהדלקה בין הערבים, ומאי קמ"ל מתני'.

ב. ובפשוטו צ"ל שהחידוש הא גופא שלא נימא שאם לא הדליקו בלילה ידליקו ביום לשם חינוך המזבח, וע"כ קמ"ל מתני' שאין מושג כלל של הדלקה ביום, ודוחק, וצ"ע.

אלא תמידין דלמחר ומוספין דהאידינא תמידין עדיפי שכן תדיר או דלמא מוספין עדיפי דהוו להו מקודש.

א. משמע בגמרא [לפירוש קמא ברש"י] שפשיטא שאין מעלה לכך שהמוסף מצותו היום והתמיד מצותו מחר, ופשיטא שמבטלים מצוה היום בשביל המצוה של מחר, וכל הנושא רק מה קודם האם תמיד שהוא תדיר או מוסף שהוא מקודש.

ובפשוטו הדברים מחודשים טובא שהרי כיון שיש לאדם עכשיו מצוה חייב לקיים אותה, ומה לי שאח"כ יהיה אנוס ולא יוכל לקיים מצוה אחרת, והרי עכשיו חייב במצוה של היום ואינו חייב במצוה של מחר, וכיצד יכול לבטל מצוה שחייב בה, משום מצוה שעדיין אינו חייב בה, ועיין בשפ"א (זבחים פט). שתמה בהא, וצ"ע.

ויש להוסיף שאם יבטל מחר את קרבן מוסף נחשב ביטול באונס שהרי אין לו מה להקריב, ואונס רחמנא פטריה, מיהו כשמבטל עכשיו את התמיד אינו אנוס שהרי יכול להקריב ורק רוצה לשמור את זה למחר, וחידוש ניהו שלא איכפת לך הך סברא.

עוד יל"ע שבגמרא בע"ב נראה שאם תדיר ומקודש שוים ממילא יחליטו ב"ד האם להקריב את המוסף היום או את התמיד מחר, וצ"ע טובא שהרי כיון שאין מעלה לקרבן על חבריו, פשיטא שכיון שמוטל על האדם חיוב חייב לקיימו, ולא מצי לבטלו משום מצוות שיבואו לו מחר, והוא פלא.

ב. ובפשוטו מבואר הכא שאף היום מוטל החיוב על התמיד של מחר, ונחשב שאף התמיד של מחר חיובו קיים גם היום, ומשום הכי כל הנידון רק משום תדיר ומקודש.

מיהו לא מבואר טעמא דמילתא, ומאי טעמא נימא שאף היום חל על האדם החיוב על התמיד של מחר.

ועיין בשפ"א (זבחים פט). שכתב וז"ל ומתוך הדחק אפשר לי לומר דדוקא בקרבן תמיד משום דכתיב תמיד לכן ביטול הקרבן אפי' למחר נוגע גם בכל יום כיון דצריך להיות תמיד וצ"ע עכ"ל, ובפשוטו הכונה שהחיוב של תמיד הוי חיוב אחד ש"תמיד" יהיה קרבן תמיד, ולכן נחשב שאף היום יש את החיוב של מחר, שהרי גם היום מצווים שיהיה "תמיד" ומשום הכי ס"ל לש"ס שאם מקודש עדיף ממילא מקדימים את המוסף של מחר.

ועיין בחידושי הגראמ"ה (סוכה כה). שכתב כע"ז שבתמיד יש מצות ביקור ד' ימים קודם עיי"ש, ובפשוטו הביאור שמהתם ילפינן שהחיוב של קרבן התמיד מוטל על הגברא כבר ד' ימים קודם, ומשום הכי נחשב ששני החיובים לפניו, ואם מקודש קודם מבטלים את התדיר משום המקודש.

תמידין עדיפי שכן תדיר או דלמא מוסף עדיף שכן מקודש.

א. ידוע נידון הרב"ז (ח"ד סי' יג) באדם שנתפס בבית האסורים ויכול להשתחרר ליום אחד האם ישתחרר ביום הראשון שיכול, וכדי לקיים את המצוות שבאותו יום, או שימתין ליום שיש בו יותר מצוות וכליל הסדר וכדו', ופסק הרדב"ז שפשיטא שאין מעבירין על המצוות, ואף מצוה קלה מפני מצוה חמורה, ולהכי יבחר את היום הראשון שיכול.

ב. ועיין בחכם צבי (סי' קז) שתמה עליו מסוגיין שמבואר שלא אמרינן אין מעבירין על המצוות אלא בשני מצוות שוות, מיהו כשמצוה אחת חמורה טפי [וכמוסף להך גיסא שחמור טפי] מעבירין עליה משום המצוה החמורה, וצ"ע על הרדב"ז.

מיהו יל"ע דלכאורה בסוגיין מבואר שאף בגונא ששני המצוות שוים יכול לדחות מצוה אחת משום מצוה אחרת, שהרי מבואר בגמרא בע"ב שאם תדיר ומקודש "כי הדדי נינהו" איזה שירצה יקדים, ולא אמרינן שכיון ששוים ממילא אין מעבירין על המצוות, והתם לא שייך לומר שהטעם שלא חששו לאין מעבירין על המצוות כיון שהמצוה השניה חמורה.

ועיין בחכם צבי שתירץ שסוגיין נחשב הכל כמצוה אחת של הקרבת קרבנות, ומשום הכי יש עדיפות למצוה חמורה על פני מצוה קלה, מיהו בשני מצוות אין מעבירין על המצוות, ולא מבטלים מצוה קלה משום מצוה חמורה. [ובפשוטו הביאור שהמושג של אין מעבירין הוי זלזול במצוה, ולהכי כשהכל אותו מצוה לא שייך הך איסורא].

ג.

אלא תנא בעלמא קאי ומאי כדי לשבת ובי' ימים טובים של ר"ה סימנא בעלמא.

לא מבואר מאי טעמא באמת תקנו חכמים שכל פעם יהיה דוקא שש כבשים ודאגו רק לג' ימים קודם ולא טפי מהא, וי"ל.

מיהו מצינו למימר שחובת ההשתדלות לקרבן התמיד הוי רק ג' ימים קודם, וכמו שמצינו בכמה דוכתי שחובת ההשתדלות לשבת הוי רק ג' ימים קודם [ולהכי שרי להפליג בספינה יותר מג' ימים לפני שבת] הכי נמי לענין תמיד החיוב להשתדל על הקרבן הוי רק ג' ימים קודם ולא טפי מהא, ומשום הכי דאגו כל פעם רק לג' ימים קודם ולא טפי מהא.

הכי קאמר לא יקריבו הם אבל אחרים יקריבו.

עיין בחידושי הגרי"ז שנטה שקונסים את כל הבית אב, ולא רק את הכהנים שהתירשלו, ומשום שהחיוב להקריב היה מוטל על כל הבית אב, מיהו עיין במיוחס לרשב"א שמשפיקא ליה מילתא.

אי לאו דעבד הדלקה מאורתא הטבה בצפרא מהיכא.

לעיל הובא שיטת הר"מ שאף בבוקר היו מדליקים את המנורה, ואין חילוק בין הלילה לבוקר ושניהם חשיבי הטבה, וצ"ע דא"כ מאי קשיא לגמרא, ועיין במקדש דוד (סי' כא אות ב) שכתב באמת שהר"מ הביא מקור אחר שחינוך המנורה בלילה ולא ביום.

מיהו עיין חזו"א שכתב שאף לשיטת הר"מ שהדליקו נרות בין בבוקר ובין בלילה, מיהו עיקר ההדלקה היה בלילה והיום היה רק השלמה של הדלקה של הלילה, ואם לא הדליקו בלילה לא מדליקים ביום ואף לשיטת הר"מ, ומשום הכי פשיטא לגמרא שבבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות איירי ככהאי גונא שהיה הדלקה מהלילה, ולק"מ.

ג:

אלא מביא עשרון שלם וחוצהו מקריב מחצה בבוקר ומחצה בין הערבים.

א. עיין בחינוך (מצוה קלו) שכתב שחביתי כה"ג שחרית וערבית הוי מצוה אחת, ואף אי נימא שתמיד של שחר ותמיד של בין הערבים הוי ב' מצוות מיהו הכא הוי מצוה אחת.

ועיין בחזו"א (כא ה) שהגדיר הא שהוי מנחה אחת, שהרי אין מנחה פחותה מעשרון, ורק שחילקה התורה את הקטרתה מחצה שחרית ומחצה בין הערבים והוי כב' מתנות דם.

ב. ולפי"ז יש לדון שאם לא הקריבו בבוקר לא יקריבו בין הערבים שהרי הוי חצי מצוה, ועיין במנ"ח (מצוה קלו סק"י) שכתב שאעפ"י שהוי מצוה אחת לא מעכב זה את זה, וכמו שמצינו בקרבן התמיד שאעפ"י שהוי מצוה אחת (עיין ר"מ סה"מ עשה לט) וכן בק"ש של שחרית וערבית שהווי מצוה אחת (עיין שם עשה י) ואפ"ה לא מעכבי זה את זה.

ולא ידענא דבתמיד אעפ"י שתמיד של שחר ותמיד של בין הערבים שניהם נמנים כמצוה אחת, מיהו כל הקרבה והקרבה הוי מצוה בפנ"ע, ורק שיש הלכה לעשות את המצוה הזאת פעמיים ביום, וכן לענין ק"ש שיש הלכה לקיים את זה פעמיים ביום, מיהו מ"מ כל פעם הוי מצוה נפרדת, מיהו הכא לביאור החזו"א אין זה כלל ב' מצוות, אלא מצוה אחת שמורכבת משני מעשים, ומהיכי תיתי ומאי טעמא נימא שיש מושג לעשות חצי מצוה, ועיין.

הא כיצד מביא עשרון שלם מביתו וחוצהו.

בפשוטו אין זה רק הלכה להביא בבת אחת עשרון שלם ואח"כ לחלק, אלא שכל גדר המנחה של מנחת חביתין הוי מנחה אחת ורק שהקרבתה מחולקת לשנים וכמו שביאר החזו"א, ואין זה רק מצוה בעלמא להביא שלם.

כ"ג שמת ומינו אחר תחתיו יכול יביא חצי עשרון מביתו או חצי עשרונו של ראשון וכו'.

א. צ"ע טובא מאי ס"ד שיוכל להביא את קרבנו של הכהן הראשון, והרי לא מצינו בשום דוכתא שאדם יכול להביא לחובתו קרבן של חבירו, וכיון שהקרבן הוקדש עבור הכהן שמת כיצד יוכל לקחת את זה לקרבנו.

גן הדסים

חבורת הלכה
"עטרת שמואל ולאח"
 לע"נ רבי שמואל לאה וליבנו ר"ל
 והתורה שמואל ליבנו ר"ל

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"

חבורת מסכתות ש"ס
"תורת מאיר"
 לע"נ הרב ר' מאיר נחמן ז"ל

ברכפלד

חבורת דף היומי
"תורה שלמה"
 לע"נ הרב ר' שלמה ז"ל
 ונחם מנחם ז"ל

חבורת הלכה
"תורת שלמה זלמן"
 לע"נ הרב ר' שלמה זלמן ז"ל

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"
 חבורת דף היומי בהלכה
"חזון יקותיאל"
 לע"נ הרב ר' יקותיאל ז"ל

קרית ספר

חבורת מסכתות הש"ס
"עליית אליהו"
 לע"נ הרב ר' אליהו ז"ל
 ג' תמוז ה'תשנ"ב

חבורת
ליב הפץ
 בית המדרש
 קהילת קצות החושן

עוד יל"ע דבמנ"ח (מצוה קלג) כתב שדוקא בסולת שאיכא קרא צריך להביא משלו, מיהו לענין השמן שליכא קרא יכול להביא את של הכהן גדול שמת, וצ"ע טובא כיון שהוקדש עבור קרבנו של ראשון כיצד יוכל לקחת את זה לקרבנו.

עוד יל"ע דבמקדש דוד (סי' ל סק"ב) כתב שכיון שכל המיעוט הוא מקרא "דמחצה משלם הוא מביא" א"כ אם הביא הכהן גדול עשרון מביתו ועדיין לא הקריב חציו ומת, יכול הכהן גדול להביא את המנחת חביתין של הכהן שמת, וצ"ע טובא דהיכן מצינו שיתכפר אדם בקרבנו של חבירו.

ב. ובפשוטו הביאור (ועיין במקדש דוד שם שכתב כע"ז) שיסוד הדין שאין אדם מתכפר בחובתו של חבירו ענינו שקרבן שהופרש עבור ראובן לא יכול להיות עבור שמעון, מיהו הכא אין הקרבן עבור ראובן אלא עבור הכהן גדול, ואין שם הקרבן קרבן פרטי אלא קרבן של כהן גדול, וממילא כשמת ויש כהן אחר תחתיו ממילא הוא הכהן גדול ולא חשיב שינוי בקרבן.

[ובתורת משל קרבן שהופרש עבור ציבור ומתו כל הציבור ובאו אחרים תחתיהם לא חשיב שינוי בעלים, ומשום שהקרבן הופרש לציבור והציבור קיים, ודו"ק].

ג. ויש שכתבו שמוכח מהכא שחביתין כהן גדול אעפ"י שהיו חובה פרטית של הכהן גדול מיהו הוי כעין חובת ציבור, ועיין בר"מ שכתב (ספר המצוות מצות עשה מ) וז"ל שציינו שיקריב כה"ג וכו' וצ"ב מהו שציינו הלא הכה"ג הוא המצווה ובהכרח דהוי חובת ציבור.

ועיין בחזו"א (סי' לג סק"כ) שכתב וז"ל חביתין כעין חובת ציבור וכהא דתנן (נא): משל ציבור משל יורשין, ולפי"ז נחא דמשום הכי ס"ד שכשמת הכהן גדול יוכל כה"ג אחר להביא את זה. [ויש לציין שודאי שאין זה קרבן ציבור ממש וכמבואר בגמרא לקמן נא. שהוי קרבן יחיד, מיהו מ"מ הוי כעין קרבן ציבור].

נא:

רבי יהודה אומר משל יורשים ושלמה היתה קרבה.

א. עיין בר"מ (תמידין ומוספין פ"ג הכ"ב) שכתב וז"ל מת כהן גדול בשחרית ולא מינו כהן אחר מביאין היורשין עשרון שלם עבור כפרתו עכ"ל, ומשמע בר"מ שאין גדר הדין שכשמת הכהן גדול חידשה התורה שחובת הקרבן עוברת ליורשים, אלא שאה"נ נשאר החיוב עליו ורק שנאמר שמוטל על היורשים להביא את קרבנו.

ועיין בחידושי הגר"ח שתמה על הר"מ היכן מצינו קרבן של מתים, והיכן מצינו שמתים צריכים כפרה, ועיין.

ב. ויש לעיין לפי"ז מאי טעמא שלמה היתה קרבה, והרי לכאורה סגי שיקריבו בבין הערבים את החצי השני של החביתין, שהרי אין זה קרבן חדש אלא קרבן של אביהם, ועיין.

ג. ועיין בחזו"א שכתב שלפי"ז המחלוקת אם היורשים מביאים או הציבור אינו מחלוקת מי חשיב בעלים על הקרבן, וודאי שהבעלים על הקרבן נחשב הכהן גדול שמת, וכל הנושא על מי מוטל החיוב להביא את הקרבן של הכהן שמת.

רבי יהודה אומר משל יורשים ושלמה היתה קרבה.

א. עיין בחזו"א (סי' לד סק"ג) שכתב שדוקא אם יש בן שראוי להיות כהן גדול עובר חיוב ההקרבה לבן, מיהו אם הבן חלל ואינו ראוי להיות כה"ג, וכן אם אין בנים והבנות או האחים יורשים לא עובר החיוב ליורשים, וכן כתב בשפ"א.

ב. ועיין בחזו"א שכתב שאם אין יורשים לכו"ע הציבור מביאים, ויל"ע מאי טעמא לא מוקי השי"ס קרא דחק עולם משל עולם יהיה לכו"ע, ובכהאי גוונא שאין בנים, וי"ל.

רבי יהודה אומר משל יורשים.

א. האחרונים תמהו טובא שהרי בניו אוננים ואונן אינו משלח קרבנותיו, וכיצד יכולים להקריב קרבן חביתין, ועיין באו"ש (תמידין ומוספין פ"ג הכ"ב) שתמה כן.

וידוע בשם הגר"ח שביאר שכיון שמבואר בר"מ שמביאים היורשים את החביתין לכפרת אביהם, א"כ כלל לא נחשב קרבן עצמם אלא קרבן אביהם, וממילא אין בזה חסרון של אונן אינו משלח קרבנותיו, שהרי אין זה כלל קרבן שלו, ועיין במקור ברוך (סימנים ה עד ז) שכתב כן, ועיין בזכר יצחק (ח"א סי' מג) מה שהשיג עלה.

ב. ויש לדרון שלפי"ז אף שכל פעם שכהן גדול מקריב חביתין אסור לו לצאת בלילה מירושלים, ומשום שקרבן טעון לינה, מיהו הכא שרי ליורשים לצאת מירושלים ואינם טעונים לינה ומשום שאין זה קרבן שלהם.

ג. ולא ידענא לענין מחשבת לשמה לשם מי בעינן לחשוב והאם בעינן לחשוב לשם הכהן שמת או לשם הציבור או היורשים שמביאים את זה, ועיין. ועיין בגמרא בזבחים (ד.) שמבואר התם שלא שייך שינוי בעלים לאחר מיתה, ולכאורה למבואר הכא שמא משכחת לה בחביתי כהן גדול, ומשמע שדין לשמה הוי לשם הציבור או היורשים, ואף ששם הקרבן הוי קרבן של אביהם, וצ"ע.

האי חק עולם מאי עביד ליה חוקה לעולם תהא.

בנודע ביהודה (מהדו"ת או"ח סי' פ"ז) כתב לבאר דאיצטריך קרא זה, כיון דכתיב והכהן המשיח תחתיו וגו', והו"א דכיון דכתיב "המשיח" היינו רק עד שיגנוז שמן המשחה, קמ"ל קרא ד"חק עולם" דאפי' מרובה בגדים ג"כ עכ"ד.

דאורייתא מדציבור כיון דחזו דקא מידחקא לשכה תקינו דליגבו מיורשים.

א. צ"ע טובא שכיון שמהתורה כשאין כהן גדול הקרבן מוטל על הציבור ככל קרבנות ציבור, א"כ כיצד יכולים חכמים לבטל את זה ולהפוך את זה לקרבן של יחידים.

ועיין בשפ"א שכתב שחז"ל תקנו שהיורשים יקנו את זה לציבור יפה יפה, וממילא הוי קרבן של ציבור, ודוחק.

ב. מיהו יל"ע בטעמא דמילתא וכיון שהחיוב מוטל על הציבור מאי טעמא יתקנו חכמים שהיורשים יתחייבו בקרבן שלא שייך כלל אליהם, והיכן מצינו שחכמים עושים כהאי גונא משום דוחק הלשכה.

ובפשטו מבואר הכא כמשנ"ת לעיל שעיקר הקרבן הוי של הכהן גדול שמת, ורק שהתורה הטילה את "הנושא הממוני" של הקרבן על הציבור, ולהכי יכולים חכמים לתקן "שהנושא הממוני" יעבור לבנים, ולא נחשב כלל שינוי מדין התורה ביחס לקרבן, וניחא נמי מאי טעמא תקנו חכמים שיגבו את זה מהיורשים, ומשום שהוי קרבן של אביהם, וממילא אפשר להטיל עליהם להביא את זה ככל שאר החובות של אביהם, ודו"ק.

[ויש להוכיח כן מהא דמבואר בכל דוכתי שלא מצינו מנחה באה בשותפות, ולכאורה מצינו חביתי כה"ג שמת והבנים מביאים את זה, והתם יש כמה בנינים והם שותפים, מיהו למבואר ניחא שהקרבן נחשב של אביהם ולא שלהם, ומשום הכי לא נחשב שמנחה באה בשותפות].

נב.

כיון דחזו דקא מזולזי בה ועבדי מיניה למכתן גזרו בהו רבנן.

א. עיין בחידושי הגרי"ז שתמה שכיון שאין בזה איסור מעילה מאי איכפת להו לחכמים אם השתמשו עם זה למכתן, והרי אין בזה שום איסור, ומה לי שיעשו כן.

ועיין ברש"י לעיל (נא: ד"ה שלא יחא) שכתב וז"ל שלא יהיו מועלין באפרה שהנהנה מאפרה לא התחייב קרבן מעילה" ומשמע ברש"י שאעפ"י שאין בזה מעילה מיהו יש בזה איסור, ולהכי חששו חכמים שאנשים לא ישתמשו בזה, [עיין בחידושי בתרא שדייק כן מרש"י ויש לדון אי מוכרח דשמא רש"י ביאר את הדין לאחר תקנת חכמים, ועיין].

מיהו יש לדון בטעמא דמילתא ואם אין בזה קרבן מעילה, מאי טעמא יהיה בזה איסור, ועיין.

ב. עוד יל"ע דאם נימא שיש בזה איסור ורק שאין קרבן מעילה, א"כ מה הועילו חכמים בתקנתם "שגזרו בהו מעילה" והרי אף בלא שיגזרו חכמים מעילה יש בזה איסור, ומה התוסף בכך שגזרו "מעילה", והרי בלא"ה קרבן מעילה אין על תק"ח, ואיסור מעילה יש אף בלא תק"ח, ועיין.

כיון דחזו דקא פרשי מספק הזאות אוקמוה רבנן דאורייתא.

מבואר דפשיטא לגמרא שאין שום חשש איסור להזות על אדם שיש ספק האם מחוייב בהזאה או לא, ועיין בלהורות נתן (להגר"נ גשטטר זצ"ל פר' חוקת) שכתב וז"ל נשאלתי אם יש קדושת דמים במי חטאת. ולכאורה לא מצינו שום קדושה במי חטאת, ועי"ש שהוכיח כן מסוגיין שמבואר שמתוך להזות מי חטאת מספק, ואם היה בזה מעילה לא היה היתר להזות מספק, וע"כ דלית ביה קדושה כלל ולהכי שרי להזות מספק, ויש לדון אי מוכרח הראיה הנ"ל, ועיין רשב"א (קידושין נח:).

ת"ש דתניא את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדו לרבות פרו העלם דבר.

גן הדסים

חבורת הלכה
"עטרת שמואל ולאח"
 לע"נ ר' שמואל ולאח ח"ינר ר"ל
 והתורה שמואל ח"ינר ר"ל

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"

חבורת מסכתות ש"ס
"תורת מאיר"
 לע"נ הרב ר' מאיר גורן ר"ל

ברכפלד

חבורת דף היומי
"תורה שלמה"
 לע"נ הרב ר' שלמה זלמן ז"ל
 ונחם מנחם כ"ד ר"ל

חבורת הלכה
"תורת שלמה זלמן"
 לע"נ הרב ר' שלמה זלמן ז"ל

קרית ספר

חבורת דף היומי
"חבורת השותפים"
 חבורת דף היומי בהלכה
"חזון יקותיאל"
 לע"נ הרב ר' יקותיאל ז"ל

חבורת מסכתות הש"ס
"עליית אליהו"
 לע"נ הרב ר' אליהו ז"ל
 ג' רבנן ר' יצחק געסמאן שליט"א

חבורת
ליבו הפך
 כבוד הרב
 קהילת קצות החושן

א. עיין בחידושי הגרי"ז שכתב שהדין שקרבנות ציבור קרבים משל ציבור אין זה רק הלכה שיש חיוב על הציבור להביא את המעות לכך, אלא שיש הלכה בקרבן שלא סגי בכך שיבוא הקרבן בשביל הציבור, אלא שצריך שהמעות יהיו משל ציבור, ואעפ"י שבקרבן יחיד אדם יכול להקדיש קרבן עבור חבירו, מיהו בקרבן ציבור לא סגי בהא, ובעינן שהקרבן יבוא ממעות הציבור, ולכן יחיד שתורם מעות לציבור יש חשש שמא לא ימסרם יפה ויפה ולא סגי בכך שהוא הביא קרבן עבור הציבור אלא שצריך שיזכה לציבור את המעות, וממילא הקרבן יחשב קרבן ציבור.

ולפ"ז חלוק גדר הדברים בין הס"ד של הגמרא ובין המסקנא שלס"ד שמביאים את זה ציבור משום תקנה א"כ אם אדם יחיד רוצה להתנדב הא יכול, ואין הלכה שהקרבן יבוא ממעות הציבור, מיהו למסקנא יש הלכה שהקרבן יבוא ממעות הציבור ובלא"ה לא יצאו הציבור יד"ח.

ב. ובפשוטו רבי יהודה שפליג וס"ל שבתחילה מגבין עליהם אין זה שיש הלכה בפנ"ע שיגבו את זה מהציבור, אלא שלא נאמר הלכה שצריך להביא את זה ממעות הציבור וממעות הלשכה, וממילא כיון שכולם חטאו וכולם חייבים בקרבן ממילא אוספים מעות מכולם, ופשוט.

שלימה שחרית ושלימה בין הערבים.

בפשוטו אף שכל קרבן של חביתי כהן גדול ענינו קרבן אחד שמתחלק חציו בבוקר וחציו בדין שאין חצי קומץ, מיהו הכא שמקריבים עשרון שלם בבוקר ועשרון שלם בין הערבים אין זה קרבן אחד אלא שני קרבנות שלא שייכי זה לזה.

ולפ"ז החילוק בין אם יש כה"ג לבין אם אין כה"ג אין זה רק חילוק בכמות הקרבן, אלא הוי חילוק בכל מהות הקרבן האם הוי קרבן אחד שמקריבים חצי בבוקר וחצי בין הערבים, או שהוי ב' קרבנות קרבן אחד בבוקר וקרבן אחד בין הערבים, ופשוט, מיהו עיין לקמן משנ"ת בהא בס"ד.

לא אשכחן חצי קומץ דקריב.

א. צ"ע טובא דהא גם לא אשכחן חצי עשרון שקרב, ומאי קשיא ליה על לבונה טפי ממנחה, ועיין בשפ"א שתמה כן.

ומצינו לרד"ק שס"ל לאבא יוסי בן דוסתאי שחלוק הדין שאין חצי עשרון לבין הדין שאין חצי קומץ, שהדין שאין חצי עשרון הוי הלכה בקרבן שאין קרבן של חצי עשרון, מיהו הדין שאין לבונה פחותה מקומץ הוי הלכה בהקטרה.

ולפ"ז ניחא דלא קשיא ליה כיצד יש קרבן של חצי עשרון, ומשום שהכא הוי קרבן אחד של עשרון שחציו בבוקר וחציו בין הערבים, מיהו לענין קומץ שבעינן להקטיר קומץ קשיא ליה כיצד שייך להקטיר חצי קומץ שחרית וחצי קומץ בין הערבים, ודוחק.

ב. ועיין בחידושי הגרי"ז שהוכיח בשיטת הר"מ (תמידין ומוספין פ"ג הכ"ב) שאף שלענין מנחה הדין להביא עשרון שלם ולחלקו לשנים [חצי לשחרית וחצי לבין הערבים] מיהו לענין לבונה יכול להביא בבוקר רק חצי מהלבונה ובין הערבים להביא עוד חצי לבונה.

ומבואר שחלוק שני חצאי המנחה שהו קרבן אחד, לבין שני חצאי הלבונה שהו ב' קרבנות, ומשום הכי לא בעינן בתחילה להביא את הכל.

ולפ"ז ניחא היטב טענת אבא יוסי בן דוסתאי שלא מצינו שאפשר להביא חצי קומץ, ולא דמי לכך שמביאים חצי עשרון, ומשום שהתם מביאים עשרון שלם, ורק שמקריבים אותו לחצאין, מיהו לענין לבונה שאין שייכות בין שחרית לבין הערבים ממילא לא מסתבר ששייך להביא חצי לבונה, ופשוט. [ובפשוטו רבנן פליגי בהא גופא וס"ל שאף לענין לבונה הוי קרבן אחד, וממילא שייך להביא כל פעם חצי].

ג. מיהו עיין ברש"י (בד"ה מפריש לה) שמבואר בדבריו שאף לענין לבונה יש דין להביא הכל יחד בבוקר, וכמו לענין מנחה, ולפ"ז לא שייך ליישב כן, וצ"ע.

נב:

ואם איתא זימנין דמשכחת לה ז'.

א. צ"ע טובא והרי הטעם שמביא קומץ שלם משום שבכהאי גונא הוי מנחה שלמה [ולא חצי מנחה לחוד כגונא שהכהן גדול חין] וצ"ע דא"כ הוי הדין הכללי של מנחה שבעי קומץ לבונה, וכבר תני לה במתני' התם, ומאי קשיא לגמרא.

ומשמע לכאורה להדיא שאף בגונא שמת כהן גדול ומביאים הציבור בבוקר עשרון ובין הערבים עשרון הוי קרבן אחד, ורק שהשיעור של אותו קרבן אינו חצי עשרון בבוקר וחצי בין הערבים אלא עשרון בבוקר ועשרון בין הערבים, ומשום הכי אקשי הש"ס שאם דינו להביא כל פעם קומץ לבונה, א"כ מצינו חצי מנחה שצריכה קומץ לבונה והוי ליה לתנא למיתני הא.

ב. ובאמת שהדברים מוכרחים מעצם מה שמבואר שלחד גיסא מביא חצי קומץ, וצ"ע שאם הוי ב' קרבנות מהיכי תיתי שיביא חצי קומץ, והרי כל עשרון הוי קרבן בפנ"ע וקרבן מחייב קומץ לבונה, וע"כ שהוי קרבן אחד ומשום הכי מספק"ל לש"ס דשמא סגי בחצי קומץ.

ונפק"מ רבתא איכא בהא דלכאורה לפ"ז בעינן להביא בבוקר ב' עשרונות ולקדשם יחד ורק אח"כ להקריב כל עשרון ועשרון בפנ"ע, והוא חידוש, ועיין.

חבורת מסכתות הש"ס "עליות אליהו" ל"ג בבית אלוש ו"ו ב' רבנן ו' יונקב נשפסקא סלימא	חבורת דף היומי "חבורת השותפים" חבורת דף היומי בהלכה "חזון יקותיאל" ל"ג סביר יקטיל דיעא ונתן סין ו"ו	חבורת הלכה "תורת שלמה זלמן" ל"ג רבנן ו"ו שלמה זלמן זלמן ו"ו	חבורת דף היומי "תורה שלימה" ל"ג חזון י"ו נשפסקא סלימא ו"ו	חבורת מסכתות ש"ס "תורת מאיר" ל"ג רבנן ו"ו נשפסקא סלימא ו"ו	חבורת דף היומי "חבורת השותפים" ל"ג בבית אלוש ו"ו ב' רבנן ו' יונקב נשפסקא סלימא	חבורת הלכה "עטרת שמואל ולאח" ל"ג רבנן ו"ו נשפסקא סלימא ו"ו והנהיג שמואל לימור ו"ו
---	--	--	---	---	--	---